

*Оксана Городецька,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри менеджменту і методології освіти,
Тернопільський обласний комунальний
інститут післядипломної педагогічної освіти,
м. Тернопіль, Україна*

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ В ПОЗАШКІЛЬНІЙ РОБОТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

У сучасному суспільстві медіаосвіта як частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури. Необхідно готувати особистість до безпечної, свідомої, відповідальної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [3].

Медіаграмотність покликана сформувати в учасників освітнього процесу активну позицію щодо особистісного сприйняття медіаповідомлень та написання медіатекстів. При цьому необхідно вміти знаходити баланс між теоретичними знаннями та практикозорієнтованими вміннями щодо досягнення медіакомпетентності: навички створення відеозаписів, підготовка медіатекстів та аналіз уже готових матеріалів. Також для педагога важливим є володіння опорними поняттями медіаграмотності: інформація, маніпуляція, комунікація, текст, факт, джерело та інші базові аспекти розуміння сутності медіа. [2, с. 49-50].

Позашкільна медіаосвіта спрямована на розвиток творчості, індивідуальних здібностей та самовираження особистості. У закладах позашкільної освіти медіаграмотність учасників освітнього процесу формується шляхом участі у конкурсах, медіафестивалях, тренінгових заняттях, квестах, виставках учнівських медіаробіт тощо [1, с. 65].

У закладах позашкільної освіти проводяться навчально-просвітницькі заходи, бесіди, тренінгові заняття, перегляди документальних фільмів з питань безпеки поведінки в інтернеті, академічної доброчесності, психологічного насилля, по розпізнаванню фейків, протидії кібербулінгу, інтернет-залежностей тощо. Також працюють журналістські клуби, радіостудії, медіацентри, клуби документального кіно, дитячі медіастудії.

Ознайомлення з історією медіа, маніпуляційними технологіями, аналіз медійних продуктів сприяє вихованню свідомого, компетентного і творчого споживача медіа, стимулює розвиток спеціальних знань, умінь, навичок у сфері медіа. Здобувачі освіти починають більше аналізувати медійні продукти, адекватніше користуватися різноманітними медійними засобами, тобто намагаються критично мислити, розвиваючи особистісне, оціночне ставлення до продукції ЗМІ.

Робота ЗПО допомагає учням (і вчителям, і батькам) адаптуватись в умовах інформаційного суспільства, формувати власну громадянську позицію, сприяє профілактиці формування медіазалежностей, маніпуляцій та інформаційного перевантаження. Як зазначила керівник експерименту Любов Найдьонова, заступник директора з наукової роботи Інституту соціальної та політичної психології НАПН України: «Діти не будуть медіаграмотними, поки не прийде нове покоління батьків, на яке ми зараз можемо впливати» [1, с. 66].

Сьогоднішній учень має усвідомити, що він не тільки здатний, але й зобов'язаний володіти медіаінформаційними технологіями. Діти та молодь активно включені в інформаційний простір, який впливає та змінює їх думки та сприймання щодо навколишнього середовища. Згідно вислову Кристофера Ворснопа, – одного з

лідерів медіаосвіти у Канаді, – медіа стало нашим довкіллям і нерозумно ігнорувати те, що нас оточує [3].

В умовах стрімкого розвитку інформатизації сучасного суспільства, заклади позашкільної освіти мають усі можливості реалізувати різноманітні навчальні програми. Авторські навчальні програми у ЗПО все частіше впроваджуються в освітній процес. Завдяки їх реалізації діти та молодь використовують отримані знання щодо медіа та їх різноманіття, вчать відрізняти дійсні факти від фейкової або замовної інформації; мають можливість обмінюватися інформацією, можуть її аналізувати, осмислювати та обговорювати [3].

Гуртківці створюють власні медіатексти, слайд-фільми (або презентації), мультфільми, соціальні відео, відеоскрайбінг, тематичні вікторини та квести, сайти, блоги, займаються самоосвітою та розвивають творчість. Під час практичних занять діти можуть побувати в ролі журналіста, режисера, ведучого, репортера, фотографа, оператора, актора тощо, відчутти на собі особливості медійних професій, створити колажі з фото газетних вирізок та фото колажі, записувати інтерв'ю, готувати медійні проекти, створювати сторіборди, буклети, брошури, плакати, інфографіку та інше [3].

Отримані здобувачами освіти знання, вміння та навички – це перехід від рівня споживача на рівень створення медіаконтенту. Під час освітнього процесу у ЗПО діти та молодь, спільно з педагогами, мають можливість використовувати різні цікаві форми роботи, а саме: лекції, семінари, тренінги, перегляд та обговорення відео, організація та проведення акцій, конкурсів, флеш-мобів, квестів.

Упровадження медіа в освітній процес може здійснюватися лише за умови професійно підготовленого, медіакомпетентного педагога, який добре володіє знаннями та вмінням застосування медіа в професійній діяльності. Нинішній педагог повинен урахувати останні здобутки масмедіа в процесі вивчення як фахових, так і других дисциплін.

Застосування різноманітних типів медіатекстів в освітньому процесі дає можливість:

- підвищити рівень мотивації до навчальної діяльності;
- покращити сприйняття інформації;
- розвивати навички критично оцінювати медіаінформацію у великому інформаційному просторі;
- аналізу та інтерпретації медіатекстів;
- вдосконалювати вміння керувати потоками інформаційних ресурсів;
- освоїти комунікаційні технології та стратегії їх застосування;
- сформувати медіаграмотність особистості [3].

У позашкільній діяльності педагог має можливість інтегрувати медіаосвіту не обмежуючи форми та методи медіадіяльності.

Саме ЗПО мають можливість готувати своїх вихованців до життя у інформаційному суспільстві, допомогти їм отримати навички критично сприймати, перевіряти, аналізувати, оцінювати отриману інформацію та усвідомлювати наслідки її впливу.

В системі позашкільної освіти є усі фактори для розвитку креативності, критичного мислення, медіакомпетентності, медіакультури, медіаторчості та самовираження. Надзвичайно актуальним є вміння дітей та молоді взаємодіяти з різними медіа без шкоди для себе. Адже сучасна молодь має можливість отримати знання онлайн, використовуючи різні медіаресурси; формує власну думку, отримуючи інформацію та нові дані з першоджерел.

Список використаної літератури

1. Земелько І. С. Практика впровадження медіаосвіти. з досвіду роботи полтавської загальноосвітньої школи № 28. Всеукраїнська науково-практична конференція «Журналістика, філологія, медіаосвіта». 2–3 жовтня 2014 р. Полтава. URL: [Zemelko \(1\).pdf](#).
2. Інноваційні освітні технології в Новій українській школі: монографія / за ред. проф. О.Б. Будник. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 100 с.
3. Медіаосвіта як важливий компонент освітнього процесу сучасного позашкільного закладу. URL: [Pedrada2020Mediaosv \(1\).pdf](#)
4. Святенко О. Як упроваджувати медіаосвіту в школі. *Педрада* : веб-сайт. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2777-yak-uprovadzhuвати-mediaosvitu-v-shkoli>

*Наталія Більовська,
асистент кафедри мови засобів масової інформації,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ЖУРНАЛІСТІВ

Реформування традиційної системи освіти України пов'язане з цифровізацією всіх сфер людської діяльності, для яких притаманне активне використання інформаційно-комунікаційних технологій. Зміни, які відбуваються в освіті, зумовлюють появу нових вимог до підготовки майбутніх фахівців. Сучасний етап розвитку освіти усіх рівнів характеризується концептуальними цифровими трансформаціями, що вимагають змін до форм та методів роботи у професійній діяльності.

У сьогоднішніх карантинних та воєнних умовах цифрова грамотність викладача переходить із soft skills в hard skills, а цифрова компетентність стає однією з умов, за якої викладач може ефективно організувати свою діяльність [1, с. 325]. Тому для підготовки майбутніх спеціалістів, а особливо якщо мова йде про підготовку журналістів, які у час ведення інформаційної війни проти України відіграють надзвичайно важливу роль, необхідний високий рівень цифрової компетентності викладачів факультетів журналістики. Цифровий інтелект, інформаційна та цифрова грамотність охоплюють не тільки знання інструментів та способів їх використання, а й усвідомлення поняття доцільності, мети, результатів їх використання в освітньому процесі [1, с. 141]. Успішність функціонування навчального закладу залежить від рівня цифрової грамотності усього педагогічного колективу та якісного використання викладачами цифрових компетенцій в навчально-виховному процесі як в онлайн, так і офлайн-режимі.

Цифрові технології в наш час – це інструменти, які відкривають нові можливості для реалізації завдань сучасної освіти: навчання в будь-який зручний час, реалізація компетентнісного та дослідницько-пізнавального підходів, проєктного, особистісно-орієнтованого та адаптивного навчання, навчання впродовж життя, навчання без кордонів [2, с. 27]. Сучасне інформаційне суспільство диктує нові правила життя, відповідно до яких комп'ютери, Інтернет та соціальні мережі стали невід'ємною частиною нашого життя.

У зв'язку з цим слід докладніше зупинитися на використанні цифрових технологій, які будуть доречними під час проведення занять з дисциплін кафедри мови засобів масової інформації факультету журналістики Львівського національного